

Dorkovics Ágnes

Eszter könyve

/mottó: "... én pedig nem hivattam,
hogy a királyhoz bemenjek..."/

Ha gondolja, tegeződhetnénk. Mán a múltkor is mondani akartam. Az a három év, istenem...

Hogy a szülőim hunnan valók? Én mán nem is tudom. Soha sem is tudtam, én is csak onnat emlékszem, hogy oskolába kezdtünk járni. Kinn éltünk ott az izén. Ki akartam mondani ... Apavára mellett. Öten vótunk testvérek. Aztán úgy pakoltunk át ide a Május 1. központba. Nem is a központba, csak ide a Bócsai oskolába. Apám akkor lóápoló vót, takarmányos, lóval foglalkozott. Anyám is ugyanúgy dógózott benn a téeszbe. Nehezen ment az élet mán akkor is. Na meg még az apámnak az anyja is velünk vót. Nagyanyám mindig sütötte a kenyeret. Kemencébe. Ű dagasztotta. Minden héten sütött öt kenyeret. Négy nagyot meg egy cipót. Az elég vót egész hétre. Meg akkor ammeg kenyér vót, nem úgy, mint most... Ruházkodás? Nem annyira mondhatnám, hogy ruházkodtunk. Apám olyan vót, hogy nem. Ruhát azt nem! Mer inkább elitta... Anyám néha tudott eldugni egy kis pénzt, vagy mit tudom én, hogy csinálta. Ment a ruha egyik gyerekről a másikra. A táska ugyanúgy. Vigyázni kellett rá, hogy továbbmehessen.

Hogy nagyobbak lettünk, hát mentünk dógózni. A két nagyobb lyány; a bátyám, aki meghótt; meg még egy lyány. Ezek vótak a testvéreim. A végén négy lyány maradt. Egy most Dorogon él, a többi itt. Teca a legöregebb. Őt gyereke van. Biztos ösmered, mind kollégista vót. Bözsi meg Annus kiségitő oskolás vót, meg Béci is. Bözsi most tanul női szabónak, anyáméknál van. Annus is anyáméknál van most, mer az ura meghótt.

A férjemet a munkahelyen ösmertem meg. Ott ösmertem meg a mostani emberemet, Imrét is. Csak nekem nem Imre kellett annak idejin, hanem István. Akkor aztán teljesen, egésziben különlettünk anyáméktól. Kimentünk a tanyára. A téeszcsé adta a lakást, mer akkor mind a ketten téesztagok vótunk a Békébe. Még akkor Béke vót. Aztán úgy született meg a fiam, a lányom. Mán akkor is külön vótam egy időre Istvántól, mikor a fiamat vártam. Annyira féltékeny vót, amiatt oszt ivott mindig, feszt! Én tartottam a családot. Amikor aztán hazapakoltam, apám bánta, hogy korábban megvette a kertet. Akkor még nem vótunk elválva, így lett a kert fele az István nevre.

Apám? Ládd-e, emlékszem én azért sok mindenre! Ha későn jöttünk haza a kollégiumból - mer én is vótam kollégista -, vót szorulás! Hetedik osztályos vótam, fél éves, amikor otthagytuk a kollégiumot. Úgy jártunk be biciglivel. Ha ha-

zaértünk, menni kellett dologra. Vót kecske: kecskét legeltettünk; malac: malacot legeltettünk. Este lehetett vóna tanulni, de akkor az öreg részegen hazajött, ott hóbörgött, hát próbáljál tanulni! Lámpánál, mer akkor még izé, villany se vót. Halod, az a csuda, hogy a nyóc osztályt elvégeztük! Vagyishát: a nővéremnek, a legnagyobbnak nincs is meg a nyóc. Őnéki hat van.

Szakmát akartam tanulni. Nem vettek fel. Akkor elmentem a Berekbe, a kereszterbe. Akkor még vót olyan is. Ott dőgoztam egy hónapot, de a próbaidőmet se tőtöttem le. Jobban mondva nem hosszabbították meg. Jóba akart lenni vélem a főnök, én meg nem álltam kötélnek. Hát így... Ótán mentem be a Békébe. Ott kaptunk tanyát - így akartam mondani -, ahogy anyámék különlettek. A bátyám lépett be mint tag, oszt úgy kaptuk. Anyám ment a Berekbe a konyhára dőgozni, mi meg a téeszbe dőgoztunk. De Imre gyerekeivel mán nem onnat mentem gyesre, hanem a Füszertről. István gyerekeivel vótam a Békétől gyesen. Hogy az uramtól különlettem, lerokkantam. Idegileg teljesen tönkrementem akkorra. Akkor vótam öt évig csősz a kerbe. Ott magamho vettem a legidősebb nővérem gyerekeit is. Különben elvitték vóna űket állami gondozásba. Ez alatt az öt év alatt végig Mohaiho jártam innekióra. Ótán mentem a Füszerthe.

Nálam nem avvót, mint apámnál. Meséltem neked: enivaló, minden el vót tülünk zárva, mikor apámék még együtt vótak. Mikor enni lehetett, akkor is csak úgy kaptunk, kézből. Jaj, csináltunk mink olyat, hogy, tudod, a bődönfedőt olyan szög fogja egyik ódalt, hiába vót lelakatolva! Kiszedtük a szöget. Csak azt látta az öreg: mán tűnik a tepertő! Ó, de káromkodott! Aztán jól elvert... Kicsattant a lábom szára. Tudod, meséltem. Oszt menni kellett a kútra. Onnat hoztuk a vizet, ahun most van az izé. A külső Kátisz. Meleg vót, de mackót vettem fel, hogy ne lássék. Mán akkor pedig dőgoztam. De a pénzt haza kellett adni szálíg! A végin apámnál kötött ki...

Szórakozás? Sehun. Még a nagyobbak se, nemhogy én. Először akkor vótam el, mikor anyámék különlettek. Akkor apám sokat marasztalt. Hogy majd főzök, mosok, takarítok reája. Mondok: Én?! Olyan isten nincs! Én nem kérek tovább abból az életből! Mán amin mink keresztülestünk annak idejin. Hát bátyám is annak lett sokszor az áldozatja. Úgy elverte apám, hogy ott lett rosszul a tanya háta meggett. Minékünk még játszani se lehetett kimenni, mint ahogy a többi gyerekik csúszkáltak a jégen, vagy mit tudom én. Pedig előttünk az árok teli vót mindig vízzel, télen csudára jeges lett! Egyszer az öreg aludt, mi legalábbis azt hittük. De még az árokho se értünk, mán ott állt a kapuba a karikással. Oszt rázendftett, mondta a magáét. Akkor mán tudtuk, hogy ebből is verés lesz... Jámi jártunk hozzá későbbet is. Mészelni, ezt, azt. Mer hogy különlettek, ű a tanyán maradt. Egy éve halt meg. Anyám még megvan. Most vót itt máma...

Vóna itt mit mesélni! Meg lefmi! Ha úgy ráérne az ember. Hát... Lehet, hogy hallottad is te aztat, mikor a Dérinéből lelöktek valakit. Hetvenkettőbe. Bál vót akkor. A véce ablakán lökték ki a testvéremet, az emeletről. Hogy ki vót, az oszt nem derült ki. Akkor mütötte a Mikola a bátyámat kétszer koponyával. Aztán mégegy-

szer. Akkor megmaradt. De koponyaalapvédőt kapott. Avval elvót, de valahogy nem a régi vót mán. Ótán a Berekbe vót az a suszter, Csiba. Akkor mán a bátyám nagyon itatta magát. Na oszt odajártak éjszakánkint Csibáho, kártyázni, inni, mit tudom én. Egy éjszaka leütötték Csibát, de úgy ám, hogy meg is hótt. Befogták a bátyámat. Nem emlékezett az semmire, mer részeg vót, csak reggel kereste az öreget. Hát befogták. Négy évet kapott itthon. Úgy lebbeztünk fel. Szolnokon kapott három évet. Úgy került le Algyónagyfára. De nem vót benn egy hónapig. Mán akkor halott vót majd két hete, amikor megjött a távirat, hogy odavan. Úgy hozattak haza. Huszonegy éves vót... Befogtak egy másikat, az is meghótt. Az öreg Csibáné akkor mondta meg mán, hogy eddig azért nem mert szólni, mer a Virág, aki haragossa vót a férjinek, útet is megfenyegette. A bátyám akkor hiába mondta, hogy ártatlan, mer a ruha az övé vót. Ahogy részeg vót, hát nem emlékezett rá, hogy a ruháját levetette a Virág. Oszt abba a gumicsizmájába, ruhájába, mindenibe ütötte agyon az öreg Csibát! Úgy adta rá vissza, véresen... Ládd-e, mostmán nincs egy fiú se köztünk...

Az én fiam? Az Istvántúl való? Hogy rosszult el, miből kifolyólag? Csak azért, gondolom én, mer az apja mán kicsinek ütötte-verte. Dacos lett tüle, indulatos. Annak hiába mondtad, hogy ne menjen a sárba!... Aprónak még aranyos, jó gyerek vót. De az apja, ha részegen jött haza, csapta, ahun érte. Mér? Tán ű se tudta. Pedighát a férjem családjába is tizenkét gyerek vót. Ebből tizenegy megvan mái napig. Mer az az asszony, az anyja olyan vót: nem szórta szét a családját, ügyelt rájuk, egybefogta. Az apósom is békén vót. De István hazajött részegen, oszt rákezde: Ez vót nálad, az vót nálad! Vót nálam a nehézség! De mondhattam!... A legnagyobb lányomról, akkor hordtam ippen, aszonta: az nem az övé, azt nem ű csinálta. Emmán sok vót, rávágta az ajtót. Egy idő után újra egybekerültünk. No hátha! De megverte az isten, eltört a lába. Nem vót jó semmi dologra. Akkorra a lánnyal túl is vótam mán az időn, de én adtam a malacoknak enni, minden. Akkor sem ivott. De ahogy megkapta a járógipszet, csak csinálta: ült a biciglire, ment a Berekbe inni. Gipszestül. Jött vissza részegen, hozta a láda söröket, esett lefele a kerékpárról, az üvegek meg rípiyára. Így ment...

A fiam is. Ivott ammán oskolás korába! Most hajnalba megy, éjszaka jön haza, részegen. Egy fillért se látok tüle, de követel: Add elé a kenyercet, mert belédvágom a nagykést! Aszongya tennap: Anyu, adj egy cigarettát! Igen - mondok -, most az anyád vagyok?! Hát amikor az udvaron a földre rugdostál, kid vótam?! De hajtja ez a kicsiket is! Meg ragad a kezihe minden. Megmondta Imre is: addig pénzt haza nem ad, amíg ez itt van. A kicsiket, a sajátjait ellátja, hoz nékik enivalót, de pénzt nem hagy itthon. Én aszondom, igaza van. Most amit én kapok, meg amit a lányom, abból élünk. Imre meg ellátja a három kicsit. Az is valami, dehát ruhára így se nagyon tellik...

Hogy a fiam szipózna vagy mi? He, én eztet itthon nem veszem észre. De lehet, hogy valaminek lenni kell benne, mikor úgy feljön néki, oszt mondja a magátét! Mikor aztán mindennek lehord! Valaminek lenni kell benne! Mer valami okának lenni kell, hogy egy-két napig embermódra viselkedik, egy hétig, két hétig meg

hőzöng itt összevissza. Késő éjszaka jár haza, itthon alszik, de minek. Há mán így jár bennem az ideg! Ténnap éjszaka se bírtam aludni. Mondták a szomszédok is: Csuda, te, hogy még élsz! Félek, hogy egy éjszaka képes lesz agyonütni! Mán mikor jön hazafele, jár bennem az ideg. Ha most is jönne, mán így remegnék! A kávé-t ha akkor önteném ki néked, mellé menne fele, ha látnám, hogy jön...

Így vagyok meg, mikor nincsen itthon. Olyankor végzem a munkámat, oszt el van intézve. De tudja ű is, hogy mi van, mer látja, hogy ideges vagyok... Az éjszaka a legrosszabb, mikor jön hazafele... Most annyiból, hogy Imre itt van nekem, nyugodtabban alszom. De mostmán második hete odavan vidéken. Mán odáig mentem, hogy el akartam vitetni a fiamat! De aszonta, ha hazaér, diribdarabokra vág! Te nem rettegnél?!

Tudom én: az a baja a fiamnak, hogy Imre itt él. Ha meg nem lenne itt, ű tudja, mi baja lenne megin. Ippen olyan féltékeny, mint az apja vót, az István. Aszontam neki: nem vagyok én néki se kurvája, se senkije úgy, hogy ha átmegyek a szomszédba, megkérdeje: Hun vótál?! Hát ez úgy néz ki, féltékeny, mit tudom én, mire! Szögedi aszonta: Ide figyelj! Ahho neked semmi közöd, hogy anyád kivel él. Majd akit elveszel, annak dirigálhatsz! Ebből a szempontból becsülöm, hogy eztet megmondta. De amúgy mindenbe néki adott igazat. De mér, mondjad? A lyányom az rendes. A kórházba is jött hozzám látogatni, mikor öcsivel benn feküdtem. A fiam egyszer se. De e mindig telefonált a kollégiumból is, meg vót, mikor ki is szökött hozzám.

Az aprók hogy jöttek? Hát... Tavaly is kifrt Karsai június húszra. Mondtam néki, hogy nem hiszem el. De ű az utolsó vizsgálaton is csak aszonta: Két hét múlva találkozunk. Akkor este megszületem... A legkisebber, Pircsivel is avvót. Mondtam, hogy szilveszterre meg kék szülni. Mindnek elment a fejevize, ennek nem. Benn vót egy mit tudom én milyen orvos. Na, az megrepesztette a burkot, oszt öt percre a lyány megvót.

Éva lyányomat meg ipp a kertben születem meg! Véle még aznap délelött be is vásároltam. Kettőkor fölköltöttem Imrét: Menjünk, mert elment a fejevize! A kertbe még félig se értünk, aszonta: Tán elment az eszed, itt akarsz lefeküdni?! Mondok: Itt! Értsd meg, hogy nem bírok továbbmenni! Levette a pulóverjit, lefeküdtem, abba a pillanatba kinn vót az Éva lyány feje! Másik percbe mán kinn vót az egész lyány. Mire jöttek a mentősök, a kődökzsinórt kellett vágni csak. Ótán bevittek. Úgy tett Mónár: Hát, gondolhattam vóna, hogy maga kórházon kívül szül! Szül még? Tavaly is aszonta, hogy mán nem szül! Nem hiszek én mán magának, Maga úgyis azt csinál, amit akar.

Biztos! Amikor ezt hordtam e, a Pircsit, aszonta az orvos, be kell feküdnöm. Hogy képzél maga olyat?! Itt a papír, hogy saját felelősségire marad kinn. Írja alá! Aláírom! Alá én! Otthon van még nekem két kicsi! Hova tegyem? Hát a nagyanyjához. Jó, a nagyanyja majd mind a tizenkét unokáját összeszedi. Oszt majd bírja is, gondolja?

Öcsit meg szárazon szültem. Elment mán péntek hajnalba a fejezive. Ahogy bevitt a mentő, négy ujjnyira nyitva vótam. A varratokat ki akarta Herskó szedni. Aszongya Zsuzsa madám: Itt mán, doktor úr, ne keresgéljen, itt a feje! Oszt még a Fűszértig ráadásul gyalog jöttem! Végig nem vót fájásom semmi! Imre megvárta a fiát. Zsuzsa madám meg: Na, még ilyen szülést se vezettem le! Negyven perc alatt! Mondták a többiek: De jó neked! Nem szúr a varratod? Nem szúrt nekem egyikkel sem! Nem kényeskedtem. Azok meg e: fgy ültek a széken! Áá! Ráültem. Csak lestek! Annál rosszabb, ha kényeskedik az ember!

Boldogság?... Ezt nagyon rosszul kérded... Mit mondjak én erre néked? Ha lehet boldog egy-két percig az ember, akkor vótam. De csak olyan vót e, mint állni a kapuba, oszt várni: hátha behíznak. Nohisz! Markomba nőtt vón mán a kilincs...

